

รายงานส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของเยาวชนใน
การรักษาคุณภาพน้ำในคลองพื้นที่เขตทวีวัฒนา

จัดทำโดย นางสาวนงลักษณ์ อัยแก้ว

ตำแหน่ง นักวิชาการสุขาภิบาลชำนาญการ

สังกัด ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล สำนักงานเขตทวีวัฒนา

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๓๕
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒

คำนำ

รายงานส่วนบุคคล (Individual Study) เรื่อง การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการรักษาคุณภาพน้ำในคลองพื้นที่เขตทวีวัฒนา การศึกษาเรื่องนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตรนักบริหารนครระดับต้น รุ่นที่ ๓๕ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลกระบวนการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่างๆ และเสนอแนวทางการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการรักษาคุณภาพน้ำในคลองด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนา (Participatory Learning Development, PLD) โดยเยาวชนอาสาสมัครคลองเป็นผู้ค้นหาปัญหาและเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านมลพิษทางน้ำในชุมชนริมคลอง ผ่านกิจกรรมสร้างพลัง สร้างภาพฝันของชุมชน นำไปสู่การขับเคลื่อนกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำในชุมชน เกิดความภาคภูมิใจและปลูกฝังจิตสำนึกรักชุมชน

การจัดทำรายงานส่วนบุคคลฉบับนี้ ส่วนหนึ่งได้รับความรู้ทางวิชาการจากคณะวิทยากร และได้รับความกรุณาจากนายสุदीใจ ยี่สุนแสง ตำแหน่งผู้อำนวยการกองสารสนเทศภูมิศาสตร์ สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้แนวคิดในการศึกษาอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดทำรายงานส่วนบุคคลฉบับนี้

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำ อากาศ เป็นต้น และด้านอื่นๆ โดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานของกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

สารบัญ

ชื่อเรื่อง	๑
หลักการและเหตุผล	๑
วัตถุประสงค์	๑
เป้าหมาย	๑
ความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดทำรายงานฯ	๒
กรอบแนวทางการดำเนินการ/วิธีดำเนินงาน	๗
ระยะเวลาดำเนินการ	๘
งบประมาณ	๑๐
แนวทางการติดตามและประเมินผล	๑๐
ข้อเสนอแนะ	๑๑
บรรณานุกรม	๑๒

๑. ชื่อเรื่อง การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการรักษาคุณภาพน้ำในคลองพื้นที่เขตทวีวัฒนา

๒. หลักการและเหตุผล

สำนักงานเขตทวีวัฒนา เป็น ๑ ใน ๕๐ เขต การปกครองของกลุ่มเทพมหานคร จัดอยู่ในกลุ่มกรุงธนเหนือ มีขนาดพื้นที่ทั้งหมด ๕๐,๒๑๙ ตารางกิโลเมตร วิสัยทัศน์เขตทวีวัฒนา คือ เขตทวีวัฒนาเป็นเขตที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมดี มีความปลอดภัย ประชาชนได้รับบริการที่ดี มีส่วนร่วมในการพัฒนา และมีคำขวัญเขตทวีวัฒนา คือ ธรรมชาติสดสวย กล้วยไม้หลากสี คูคลองมากมาย ไกล่แดนธรรมพุทธรณพล ถนนสวยหลายสาย คมนาคมสะดวกสบาย สุขสมหมายทวีวัฒนา ถูกกำหนดตามแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามกฎกระทรวงให้บังคับใช้ผังเมืองรวมของกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๕๖ โดยแบ่งที่ดินออกเป็น ๒ ลักษณะ ดังนี้

๑. ที่ดินประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม (สีเขียวลาย)

๒. ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม (สีเขียว)

เดิมพื้นที่ส่วนใหญ่ของเขตทวีวัฒนาเป็นพื้นที่เกษตรกรรม มีลำคลองหลายสายสามารถนำน้ำไปใช้ในการทำการเกษตรกรรม มีคลอง จำนวนทั้งหมด ๒๖ คลอง ปัจจุบันพื้นที่เกษตรกรรมลดลง เนื่องจากถูกแทนที่ด้วยโครงการหมู่บ้านจัดสรร ส่งผลให้เขตทวีวัฒนาเป็นพื้นที่เกษตรกรรมและมีบ้านพักอาศัยเป็นจำนวนมาก เนื่องจากอยู่ในบริเวณชานเมืองที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการคมนาคมขนส่ง แต่ประชาชนในพื้นที่ดั้งเดิมยังมีการใช้น้ำจากแหล่งน้ำในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น เกษตรกรรม การประมง การอุปโภค และการคมนาคม เป็นต้น นอกจากนี้การปล่อยน้ำเสีย การทิ้งขยะลงในคลอง รวมทั้งเมื่อเกิดฝนตกในพื้นที่ริมคลองก็จะมีน้ำขังสิ่งสกปรกต่าง ๆ ไหลลงในคลอง ทำให้เกิดปัญหามลพิษทางน้ำ น้ำในคลองมีลักษณะเป็นสีดำ กลิ่นเหม็น บางครั้งมีสัตว์น้ำลอยตายบริเวณผิวน้ำ จากข้อมูลสถิติเรื่องร้องเรียนในปี ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐ ที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางน้ำ พบว่า มี จำนวน ๔ เรื่องต่อปี ๕ เรื่องต่อปี ๕ เรื่องต่อปี ๘ เรื่องต่อปี และ ๖ เรื่องต่อปี ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มมากขึ้น เนื่องจากพื้นที่เขตทวีวัฒนาไม่อยู่ในพื้นที่การให้บริการของโรงบำบัดน้ำเสียของกรุงเทพมหานคร ประกอบกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี ระยะที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) ด้านที่ ๑ มหานครปลอดภัย มิติที่ ๑.๑ ปลอดภัยไร้พิษ เป้าหมายที่ ๑.๑.๑ แหล่งน้ำสาธารณะทั้งแม่น้ำสายหลักและคูคลองต่างๆ มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ประเภทที่ ๔ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเสริมสร้างจิตสำนึกในการดูแลรักษาคุณภาพน้ำในคลองไม่ให้ปนแหล่งเสื่อมโทรม และเป็นการส่งเสริมรักษาคุณภาพน้ำในคลองให้เป็นไปอย่างยั่งยืน โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมของเยาวชนในพื้นที่เป็นแรงขับเคลื่อน เพื่อให้เกิดกิจกรรมที่เหมาะสมในแต่ละชุมชนริมคลอง

๓. วัตถุประสงค์

เพื่อให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาคุณภาพน้ำในคลองอย่างยั่งยืน

๔. เป้าหมาย

๔.๑ มีกลุ่มเยาวชนอาสาสมัครคลอง จำนวน ๗ เครือข่าย

๔.๒ กลุ่มเยาวชนอาสาสมัครคลองมีกิจกรรมส่งเสริมและรักษาคุณภาพน้ำในคลองอย่างน้อย ๔ ครั้งต่อปี

๔.๓ กลุ่มเยาวชนอาสาสมัครคลองมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกร่วมรักษาคลองให้สวยสะอาดอยู่เสมอ

๔.๔ คุณภาพน้ำในคลองเป้าหมายของกลุ่มเยาวชนอาสาสมัครคลอง มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ประเภทที่ ๔

๔.๕ ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมและรักษาคุณภาพน้ำในคลอง

๕. ความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดทำรายงานฯ

๕.๑ กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนา (Participatory Learning Development, PLD)

เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนา พัฒนาขึ้นตามหลักการจัดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ผสมผสานการจัดประสบการณ์เรียนรู้ทั้งในลักษณะการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop Base) กับการเรียนรู้ภาคสนาม โดยการใช้ภาพเป็นสื่อในการเรียนรู้ และถ่ายทอดความคิดที่เป็นนามธรรม (Abstract) ให้เป็นรูปธรรม (Concrete) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในกระบวนการแก้ปัญหา

กิจกรรมด้านการเรียนรู้จะใช้ภาพการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูลข่าวสาร และภูมิปัญญาของกลุ่มมีส่วนได้ส่วนเสีย ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การใช้ศิลปะประดิษฐ์สร้างภาพชุมชนที่พึงปรารถนา การใช้แผนที่ชุมชนเพื่อการศึกษาศถานการณ์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม การใช้แผนที่ความคิด (Mind Map) ในการประมวลความคิดระหว่างการประชุมระดมสมอง การใช้แผนที่ปัญหา (Problem Map) ในการเชื่อมโยงเหตุปัจจัยที่วิเคราะห์โดยภูมิปัญญาชุมชน ซึ่งวิธีการเหล่านี้ ไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่มีการใช้กันมากในการศึกษาทางมานุษยวิทยา ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

๑. การศึกษาชุมชน เป็นการศึกษาลักษณะทั่วไป ลักษณะทางนิเวศวิทยา ภาวะเสี่ยงต่างๆ ทั้งเชิงกายภาพ สังคม วัฒนธรรม แหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับชุมชน เพื่อเลือกเฟ้นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๒. การสร้างภาพที่พึงปรารถนาของชุมชน

เป็นการระดมความคิด เพื่อวาดภาพที่พึงปรารถนาของชุมชน (ต่างจากกระบวนการ A+C ที่เริ่มจากภาพชุมชนที่เป็นจริง) เหตุที่เริ่มจากภาพที่พึงปรารถนาของชุมชน เพื่อป้องกันการครอบงำทางความคิดที่เกิดจากสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แม้ว่าโดยข้อเท็จจริงสถานการณ์ปัจจุบันจะมีอิทธิพลมากต่อการสร้างภาพฝัน แต่ภาพฝันอาจได้มาจากจินตนาการ และประสบการณ์ที่ไม่ใช่ประสบการณ์ตรงก็ได้ ความสามารถในการจินตนาการและการกระตุ้นจินตนาการจะมีผลสำคัญสามประการ คือ

ประการที่ ๑ เป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความพยายาม การท้าทาย ที่จะทำความฝันให้เป็นจริง เป็นกระบวนการสร้างพันธสัญญาต่อวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) ที่ร่วมกันสร้างขึ้น

ประการที่ ๒ การจินตนาการจะนำไปสู่การแสวงหาแนวทางแก้ปัญหาแบบสร้างสรรค์ (Creative Problem-solving) ไม่ยึดติดกับแนวทางแก้ปัญหาแบบสำเร็จรูปดั้งเดิม (Ready-made solution)

ประการที่ ๓ การวางแผนเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนสถานการณ์ที่ไม่พึงปรารถนาในปัจจุบันให้ไปสู่สภาพการณ์ที่พึงปรารถนาในอนาคต หากไม่มีการวาดภาพที่ปรารถนาในอนาคตที่ชัดเจน กระบวนการแก้ปัญหาก็จะเป็นไปในลักษณะการแก้ปัญหาความจำเป็นเฉพาะหน้า ที่อาจส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ที่ดีในระยะยาว

ในการกระตุ้นให้เกิดการสร้างจินตภาพของสถานการณ์ที่พึงประสงค์ในอนาคตนั้น เป็นกระบวนการที่สำคัญของการสร้างวิสัยทัศน์ (Vision) ในการพัฒนา และหากแม้ขาดวิสัยทัศน์การพัฒนามีอาจเกิดขึ้น (Without vision, without development)

การดำเนินการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อสร้างวิสัยทัศน์การพัฒนานั้น ผู้อำนวยการกลุ่มจะต้องมีทักษะในการสร้างกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการประชุมมีความคุ้นเคยกัน เพราะจะมีผลต่อการแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม การที่จะให้กลุ่มวาดภาพสังคม(ชุมชน)ที่พึงปรารถนาเป็นเทคนิคในการปรับเปลี่ยนแนวคิดของกลุ่มที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม ในขั้นตอนนี้ควรใช้คำถามเพื่อให้ผู้เข้าร่วมการประชุมได้ระดมความคิดเห็น ผู้อำนวยการกลุ่มจะต้องใช้ทักษะในการดำเนินการประชุมให้สมาชิกในกลุ่มได้ออกความคิดเห็นอย่างทั่วถึง ระดมความคิด และประมวลความคิดที่ได้ถ่ายทอดให้เป็นภาพวาดโดยสมาชิกในกลุ่ม หากสมาชิกในกลุ่มมองไม่เห็นปัญหา อาจเกิดจากการขาดความเชื่อมั่นว่าตนมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ ผู้อำนวยการกลุ่มจะต้องกระตุ้น โดยให้ข้อมูลข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นมานำเสนอในที่ประชุม

๓. การสร้างคำขวัญชุมชน และการวิเคราะห์ภาพชุมชนที่พึงปรารถนา

๓.๑ การสร้างคำขวัญชุมชน กระบวนการสร้างพันธสัญญาต่อวิสัยทัศน์ที่ร่วมกันสร้างขึ้น (Envision Process) ซึ่งผู้อำนวยการกลุ่มควรพยายามกระตุ้นให้สมาชิกผู้เข้าร่วมการประชุมได้วิพากษ์วิจารณ์ทำความเข้าใจร่วมกันถึงสภาพชุมชนที่พึงปรารถนาของกลุ่ม และพยายามกระตุ้นให้ชุมชนได้สร้างคำขวัญประจำชุมชนที่จะรวมเอาองค์ประกอบหลักของภาพชุมชนที่พึงปรารถนา อาจทำให้เป็นคำคล้องจองกัน

๓.๒ เพื่อทำการย่อเนื้อหาโดยการสกัดคำหลัก (Key Word) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในคำขวัญที่จะสะท้อนระบบชุมชนที่พึงปรารถนาออกมา

๔. ระบุตัวชี้วัดของประกอบสำคัญของภาพชุมชนที่พึงปรารถนา

ขั้นตอนนี้จะเป็นการแปลงองค์ประกอบให้เป็นประเด็นที่สามารถวัดได้ วัดอย่างไร วัดแค่ไหน เป็นการกระตุ้นให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียออกไปศึกษาชุมชน โดยการใช้เครื่องชี้วัดที่พัฒนาร่วมกันในการประเมินสถานการณ์ของชุมชน

๕. การประเมินสถานการณ์ชุมชนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

๕.๑ การประเมินสถานการณ์ที่เป็นอยู่ของชุมชน

สมาชิกกลุ่มจะต้องนำเสนอข้อเท็จจริงของชุมชนจากการศึกษาชุมชน โดยปราศจากอคติ และจะต้องถือว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มรับทราบและตัดสินใจว่าจะทำการศึกษาข้อมูลอะไรเพิ่มเติม โดยระบุว่ามีข้อมูลอะไรที่มีอยู่แล้ว ข้อมูลอะไรที่ต้องการเพิ่มเติม แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกัน ซึ่งจะทำให้เกิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research)

๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลที่ได้นำมาเรียงเป็นตารางอย่างง่าย นำมาประกอบการศึกษาชุมชน โดยให้กลุ่มวาดแผนที่หมู่บ้านในปัจจุบัน นำข้อมูลที่มีอยู่มาบรรจุลงในแผนที่ โดยการใช้สัญลักษณ์

๖. เปรียบเทียบสถานการณ์ที่เป็นจริงของชุมชนและสภาพชุมชนที่พึงปรารถนา

ขั้นตอนนี้จะเป็นการเรียนรู้ร่วมกันถึงสถานการณ์ปัญหาของชุมชน โดยพิจารณาจากตัวชี้วัดว่า ตัวชี้วัดใดที่มีความแตกต่างอยู่ระหว่างภาพที่พึงปรารถนากับภาพที่เป็นอยู่ และความแตกต่างนั้นหากกลุ่มมีความรู้สึกว่าจะต้องได้รับการแก้ไข ประเด็นนั้นก็จะกลายเป็นปัญหา ในกระบวนการแก้ปัญหา เราต้องมุ่งแก้ที่เหตุแห่งปัญหา แต่การวิเคราะห์เหตุแห่งปัญหานั้น ต้องผ่านขั้นตอนการระบุปัญหาก่อน และการระบุปัญหาจะต้องมีจุดเริ่มต้น ขั้นตอนนี้เจ้าหน้าที่ในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรใช้โอกาสนี้ในการให้ความรู้เกี่ยวกับประเด็นปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมที่ค้นพบ โดยชี้ให้เห็นถึงข้อเท็จจริง ธรรมชาติ เหตุปัจจัย และผลที่ตามมา เพื่อให้สมาชิกร่วมกันตัดสินใจร่วมกันในการเลือกและลำดับความสำคัญของปัญหา ทุกคนอยากให้ปัญหาทั้งหลายหมดไป แต่ในความจำกัดของเวลาและทรัพยากร จึงเป็นไปได้ที่จะแก้ปัญหาทุกอย่างพร้อมกัน โดยคำนึงถึงเกณฑ์ด้านขนาดของปัญหา ความรุนแรงของปัญหา ความยากง่ายหรือความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาในเชิงเทคนิค เช่น การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา ความเป็นไปได้เชิงการบริหาร เช่น การมีกำลังคน วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ ความเป็นไปได้เชิงวัฒนธรรม คือ การยอมรับของชุมชน ความไม่ขัดแย้งกับวิถีชุมชน ในกระบวนการนี้ สามารถกระตุ้นให้กลุ่มได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง จะเป็นโอกาสดีที่จะสามารถทราบถึงทรัพยากร ทั้งในแง่วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ ทรัพยากรบุคคล และเทคโนโลยีที่เป็นภูมิปัญญาชุมชน

๗. การจัดทำแผนที่ปัญหา

ขั้นตอนนี้จะนำปัญหาที่มีความสำคัญอันดับแรกมาทำการวิเคราะห์ละเอียดอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์ในการทำงานแผนที่มาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา เป็นลักษณะการจัดทำแผนที่ปัญหา เพราะแผนที่ปัญหาทำให้เรารู้ว่า เหตุอะไร จะนำไปสู่ผลอะไร มีเหตุใดบ้างที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกันในลักษณะโยงใยของปัญหา เมื่อจัดทำแผนที่ปัญหาเรียบร้อย ให้ผู้แทนกลุ่มออกมาสรุปโยงใยแห่งเหตุของปัญหานั้น และถกเถียงกันว่าในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน จะทำการแก้ไขปัญหาดังนั้นได้บ้าง ใครจะต้องทำอะไรที่ไหน เมื่อไหร่ ให้ระบุออกมาเลย มีอะไรบ้างที่ชุมชนต้องการการสนับสนุนจากภาครัฐทั้งหมด

๘. การจัดทำแผนการแก้ปัญหา

นำข้ออภิปรายในขั้นตอนที่ ๗ ไปสู่การจัดเขียนแผนแบบง่าย ๆ เพื่อการตอบคำถามหลักๆ คือ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ อย่างไรกับใคร ที่สำคัญคือ ให้กลุ่มระบุผู้รับผิดชอบเวลาเริ่มต้น และเวลาสิ้นสุดการกระทำกิจกรรมนั้นให้ชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการควบคุมงานได้

๙. การทำประชาพิจารณ์แผน

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะต้องนำแผนที่ร่างขึ้นไปสู่ที่ประชุมชุมชน เพื่อขอความคิดเห็นในการปรับปรุงแผน และการจัดองค์กรเพื่อการจัดการแผนให้เกิดผลในเชิงปฏิบัติ

๑๐. การจัดโครงสร้างการบริหารจัดการและระบบข้อมูลข่าวสาร

ขั้นตอนนี้ผู้อำนวยการกลุ่มต้องกระตุ้นให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคิดและเสนอโครงสร้างการบริหารจัดการ เช่น ใคร คือ ผู้รับผิดชอบ บทบาทของหน่วยงานของรัฐ จะสื่อสารถึงกันได้อย่างไร มีความถี่แค่ไหน และที่สำคัญ คือ จะทำอย่างไรให้เกิดระบบฐานข้อมูล เพื่อควบคุมกำกับงาน และรายงานความคืบหน้าของการดำเนินการ เพื่อให้ชุมชนได้รับทราบและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง

๕.๒ การสร้างเครือข่าย

Paul Starkey (๑๙๙๗) ที่ปรึกษาทางวิชาการด้านการสร้างเครือข่ายในแอฟริกาให้ความหมายของเครือข่าย คือ กลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะที่บุคคลหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมของตน ในความหมายนี้สาระสำคัญ คือ ความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายต้องเป็นไปโดยสมัครใจ กิจกรรมที่ทำในเครือข่ายต้องมีลักษณะเท่าเทียมกันหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และการเป็นสมาชิกของเครือข่ายไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตัวเองของคนหรือองค์กรนั้นๆ

นอกจากนี้นักวิชาการจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนของประเทศไทยได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “เครือข่าย” ในหลายมุมมองออกไป ดังเช่น

เครือข่าย คือ การเชื่อมโยงของกลุ่มของคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทร ซึ่งกันและกัน

ประเด็นสำคัญของนิยามข้างต้น คือ

- ความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายต้องเป็นไปโดยสมัครใจ
- กิจกรรมที่ทำในเครือข่ายต้องมีลักษณะเท่าเทียมหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน
- การเป็นสมาชิก เครือข่ายต้องไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตัวเองของคนหรือองค์กรนั้น ๆ

การสร้างเครือข่ายการทำงานเป็นวิธีการทำงานที่ได้รับความนิยมทั้งในภาคธุรกิจและในการทำงานเชิงพัฒนาสังคม ซึ่งในโลกธุรกิจนั้น แนวความคิดของระบบเครือข่ายได้เกิดขึ้นในปีพ.ศ. ๒๕๑๓ โดยเริ่มจากธุรกิจของการจัดหางานทำและการสรรหาบุคคลที่เหมาะสม

สำหรับในทางสังคมวิทยา เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Network) อย่างหนึ่ง ที่แตกต่างไปจากกลุ่ม โดยที่กลุ่มจะมีขอบเขตที่ชัดเจน รู้ว่าใครเป็นสมาชิก มีความเป็นรูปธรรมมองเห็นได้ มีโครงสร้างทางสังคมในระดับหนึ่ง แต่เครือข่ายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่มีขอบเขต การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเครือข่ายอาจจะมองเห็นหรือมองไม่เห็น เป็นรูปธรรมก็ได้ ซึ่งการเชื่อมโยงระหว่างกันที่จะเห็นเป็นรูปธรรมของเครือข่ายมี ๓ ลักษณะ คือ เครือข่ายการแลกเปลี่ยน เครือข่ายการติดต่อสื่อสารและเครือข่ายความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน

ทฤษฎีและแนวคิดการสร้างเครือข่าย

การสร้างเครือข่ายในการทำงานเชิงพัฒนา มีแนวโน้มที่จะเป็นการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรที่ทำงานพัวพันซึ่งกันและกันมากกว่าที่จะแข่งขันกัน มีทฤษฎีและแนวคิดที่อธิบายการสร้างเครือข่ายการทำงาน ได้แก่

๑. ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) อธิบายถึงการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน ดังนั้นเหตุผลหลักที่จะทำให้เครือข่ายเกิดขึ้นได้โดยสมัครใจก็คือแต่ละฝ่ายมองเห็นประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการเข้าร่วมเครือข่าย ซึ่งจะนำไปสู่ความเต็มใจที่จะประสานกันหรือเข้าร่วมเป็นเครือข่าย

๒. แนวคิดการรวมพลัง (Synergy) เป็นการผนึกกำลังในลักษณะที่มากกว่าหนึ่งบวกหนึ่งเท่ากับสอง แต่ต้องเป็นหนึ่งบวกหนึ่งมากกว่าสอง หมายความว่า การรวมพลังกันทำงานนำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีคุณค่าหรือเข้มแข็งมากกว่าการที่แต่ละองค์กรจะทำงานโดยโดดเดี่ยว

ประโยชน์ของการสร้างเครือข่าย

๑. ช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ เครื่องมือ และสื่อ
๒. ลดการทำงานและการใช้ทรัพยากรซ้ำซ้อน
๓. นำไปสู่การทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์ของทุกฝ่าย
๔. ให้ความต้องการของประชาชนได้รับการสนองจากรัฐ
๕. ช่วยชี้ให้เห็นปัญหาและประเด็นการพัฒนาที่ซ้ำซ้อนและท่วมทับ
๖. ช่วยเชื่อมหน่วยงานวิชาการและแหล่งทุนกับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ
๗. ทำให้คนในองค์กรได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ได้รับกำลังใจ การจูงใจ และการยอมรับ

เครือข่ายเยาวชนอาสาสมัครคลอง มีเป้าหมายเพื่อให้เยาวชนมีบทบาทสำคัญในการรักษาคุณภาพน้ำ และปลูกจิตสำนึกสาธารณะในการรักษาคุณภาพน้ำในคลอง ประกอบด้วย

๑. เจ้าหน้าที่ หมายถึง เจ้าหน้าที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ในลักษณะค่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา และเป็นผู้อำนวยการกลุ่มในการระดมความคิดเห็นแบบกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning Development, PLD)

๒. เยาวชนอาสาสมัครคลอง หมายถึง นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับคลองเป้าหมาย ทำหน้าที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นองค์กรในการขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อรักษาคุณภาพน้ำในคลอง

๓. ที่ปรึกษากลุ่มเยาวชนอาสาสมัครคลอง หมายถึง ครูในโรงเรียน และผู้นำชุมชนบริเวณคลองเป้าหมาย มีหน้าที่ให้คำปรึกษา ข้อเท็จจริงของชุมชน และเป็นผู้ประสานงานกับชุมชน

๕.๓ ค่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาของ เกษม จันท์แก้ว (๒๕๕๒) ให้ความหมายว่า สิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นกระบวนการให้ความรู้อย่างมีระบบและแบบแผนในการพัฒนาทักษะ ทักษะคิด และประสบการณ์ ทำให้เกิดแนวคิดในการคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับค่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของวราพร ศรีสุพรรณ (๒๕๓๙) หมายถึง ค่ายที่นำวัตถุประสงค์ของสิ่งแวดล้อมศึกษามาเป็นวัตถุประสงค์ของการจัดค่าย ดังนั้น ค่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม รู้คุณค่าของธรรมชาติ มีจิตสำนึกที่ดีที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมโดยจัดให้ออกาสเยาวชนได้พักแรมร่วมกัน ซึ่งอาจจะเป็นการพักแรมภายในบริเวณโรงเรียน หรือการพักแรมภายนอกโรงเรียน และเน้นกิจกรรมให้นักเรียนรู้ด้วยตนเอง

รูปแบบการจัดกิจกรรมค่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษา เป็นการศึกษานอกสถานที่ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสัมผัสและเรียนรู้ในสถานที่จริง

๕.๔ การใช้เครือข่ายสังคมอย่างสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์น้ำ

จิตสำนึก (ชัยเสฏฐ พรหมศรี, ๒๕๕๒) หมายถึง การรู้เท่าทันสิ่งต่างๆ ที่เป็นหน้าที่ ฝึกความรับผิดชอบของตนเอง พร้อมปฏิบัติตามเพื่อความอยู่รอดของตนเอง ชุมชน โดยไม่นำกฎหมายมาบังคับใช้

ราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติคำว่า สื่อสังคม (Social Media) หมายถึง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสื่อกลางที่ให้บุคคลทั่วไปมีส่วนร่วมสร้างและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตได้ ส่วนคำว่า เครือข่ายสังคม (Social Network) หมายถึง กลุ่มบุคคลผู้ติดต่อสื่อสารกันโดยผ่านสื่อสังคม ซึ่งนอกจากจะส่งข่าวสารข้อมูลแลกเปลี่ยนกันแล้ว ยังอาจจะร่วมกันทำกิจกรรมที่สนใจด้วยกัน

เครือข่ายสังคม (Social Network) (ไกลกอง ไททยาการ, ๒๕๕๔) คือ สื่อที่คนสามารถใช้สื่อสารกันได้ระหว่างบุคคลถึงบุคคล โดยไม่ต้องผ่านตัวกลางที่เป็นสื่อมวลชน เนื้อหาที่อยู่ในสังคมออนไลน์ก็มีทั้งข้อมูล ความรู้ ความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นต่อสังคม หรือการแบ่งปันความสุข ความบันเทิง เป็นเครื่องมือที่ทำให้คนได้สื่อสารกันมากขึ้น เกิดสารสนเทศจำนวนมากออนไลน์อยู่ในระบบ ทำให้คนเข้าถึงข้อมูลได้มากขึ้น เช่น อาจมีคนไปท่องเที่ยวในชุมชนที่ห่างไกล หรือไปที่แปลกๆ ไปเจอร้านอาหารอร่อย ไปเจอผลิตภัณฑ์ดีๆ สิ่งเหล่านี้ก็นำมาแบ่งปันทางเครือข่ายสังคม(Social Network)ได้ ทำให้มีความรู้มากขึ้น โดยบุคคลเป็นผู้แบ่งปันความรู้ระหว่างกัน

วิธีใช้เครือข่ายสังคม (Social Network) เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคมได้ด้วยวิธีง่ายๆ คือ

๑. แบ่งปันเรื่องดีๆ ให้กันเมื่อใครเจอเรื่องดีๆ อะไรก็แบ่งปันให้กับผู้อื่นๆ เป็นการสร้างเนื้อหาที่ดี ให้ความรู้ใหม่ๆ สถานที่ใหม่ๆ หรือมีคำพูดที่ดีๆ ก็สามารถแบ่งปันให้ผู้อื่นได้เลย

๒. ถ้ารู้เกี่ยวกับเรื่องการช่วยเหลือสังคมจิตสาธารณะ งานอาสาสมัคร กิจกรรมเพื่อสังคม ให้รีบแบ่งปันทันทีเป็นการชักชวนให้คนอื่นทำความดี

๓. เมื่อมีปัญหาในชุมชนก็อาจนำเสนอปัญหาของกลุ่มหรือชุมชนมาขอความเห็นผ่านเครือข่ายสังคม (Social Network) ได้ เช่น การสร้างหน้าแฟนเพจของกลุ่มให้คนที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน หรือผู้เชี่ยวชาญมาช่วยกันนำเสนอแง่มุม ทางออก ก็จะได้มุมมองความคิดใหม่ๆ

การใช้เครือข่ายสังคม(Social Network) เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีในสังคมนั้น เป็นเรื่องง่าย เริ่มจากการแบ่งปันเรื่องดีๆ ชักชวนคนทำดี และเป็นผู้ริเริ่มในการทำกิจกรรมดีๆ ด้วยตัวเอง

๖. กรอบแนวทางการดำเนินการ/วิธีดำเนินงาน

๖.๑ จัดทำโครงการเสนอผู้บริหารเพื่อขออนุมัติ

๖.๒ ทำหนังสือประสานโรงเรียนเพื่อชี้แจงโครงการ และรับสมัครเยาวชนอาสาสมัครจากนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน ๗ กลุ่มเครือข่าย

๖.๒.๑ กลุ่มเครือข่ายเยาวชนอาสาสมัครคลองมหาสวัสดิ์ (โรงเรียนคลองมหาสวัสดิ์)

๖.๒.๒ กลุ่มเครือข่ายเยาวชนอาสาสมัครคลองทวีวัฒนา (โรงเรียนคลองทวีวัฒนา (ทองน่วมอนุสรณ์)

๖.๒.๓ กลุ่มเครือข่ายเยาวชนอาสาสมัครคลองบางคูเวียง (โรงเรียนวัดปุณณวาส)

๖.๒.๔ กลุ่มเครือข่ายเยาวชนอาสาสมัครคลองขุนศรี (โรงเรียนคลองตันไทร (สุขล้อมอุทิศ))

๖.๒.๕ กลุ่มเครือข่ายเยาวชนอาสาสมัครคลองขุนศรีบุรีรักษ์ (โรงเรียนมัธยมปุณณวาส)

๖.๒.๖ กลุ่มเครือข่ายเยาวชนอาสาสมัครคลองบางพรหม (โรงเรียนคลองบางพรหม)

๖.๒.๗ กลุ่มเครือข่ายเยาวชนอาสาสมัครคลองซอย (โรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม)

๖.๓ จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบจากมลพิษทางน้ำ การจัดการคุณภาพน้ำและการอนุรักษ์คลองให้แก่กลุ่มเยาวชนอาสาสมัครคลอง ในลักษณะค่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา

๖.๔ จัดกิจกรรมสำรวจชุมชนเพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลในชุมชนริมคลอง และจัดทำแผนที่ชุมชนริมคลอง

๖.๕ จัดกิจกรรมสร้างพลังและสร้างภาพฝัน กลุ่มเยาวชนอาสาสมัครลงนำข้อมูลจากการสำรวจชุมชนริมคลองมาระดมสมอง โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning Development, PLD)

๖.๖ กลุ่มเยาวชนอาสาสมัครลงระดมสมองเพื่อค้นหาปัญหา จัดทำแผนที่ปัญหาและวางแผนจัดกิจกรรมที่เหมาะสมในการส่งเสริมให้ประชาชนริมคลองมีจิตสำนึกในการรักษาคลองให้สวยสะอาด

๖.๗ กลุ่มเยาวชนอาสาสมัครนำเสนอแผนการจัดกิจกรรมให้ประชาชนในชุมชนริมคลองได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น เพื่อปรับให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนริมคลอง

๖.๘ นำแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมและรักษาคุณภาพน้ำในคลองมาดำเนินงาน อย่างน้อย ๔ ครั้งต่อปี โดยกลุ่มเยาวชนอาสาสมัครลงเป็นผู้ขับเคลื่อน และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตเป็นผู้สนับสนุนทรัพยากร

๖.๙ จัดกิจกรรมน้กสีบสายน้ำ มีการตรวจวัดคุณภาพน้ำอย่างง่าย ๆ เช่น การสังเกตสี กลิ่น และสัตว์น้ำเล็ก ๆ ในคลอง เพื่อให้กลุ่มเยาวชนอาสาสมัครลงสามารถติดตามผลคุณภาพน้ำได้อย่างรวดเร็วทันทั่วถึงที่สามารถประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบและแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำได้

๖.๑๐ กลุ่มเยาวชนอาสาสมัครลงมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานจัดกิจกรรมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกในการรักษาคุณภาพน้ำในคลอง นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้กลุ่มเยาวชนอาสาสมัครลงรู้สึกภาคภูมิใจในผลงานของตนเองและส่งเสริมจิตสำนึกรักในท้องถิ่นของตนเอง

๖.๑๑ สรุปผลการดำเนินงานเสนอต่อผู้บริหาร

๗. ระยะเวลาดำเนินการ

ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๒ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๖๓ มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินการ											ผู้รับผิดชอบ		
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.		ก.ย.	
๑. จัดทำโครงการเสนอผู้บริหารเพื่อขออนุมัติ	↔													ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ
๒. หนังสือประสานโรงเรียนเพื่อชี้แจงโครงการและรับสมัครเยาวชนอาสาสมัครลง	↔													ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินการ												ผู้รับผิดชอบ	
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.		
๓. จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ให้แก่กลุ่มเยาวชนอาสาสมัครคลอง		↔												ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ
๔. จัดกิจกรรมสำรวจชุมชน		↔												ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ และกลุ่มเยาวชนอาสาฯ
๕. จัดกิจกรรมสร้างพลังและสร้างภาพฝัน			↔											ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ และกลุ่มเยาวชนอาสาฯ
๖. กลุ่มเยาวชนอาสาสมัครคลองระดมสมองเพื่อค้นหาปัญหาจัดทำแผนที่ปัญหา และการวางแผนจัดกิจกรรมที่เหมาะสม			↔											ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ และกลุ่มเยาวชนอาสาฯ
๗. กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน				↔										ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ และกลุ่มเยาวชนอาสาฯ

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลาดำเนินการ												ผู้รับผิดชอบ	
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.		
๘. กิจกรรมส่งเสริมและรักษาคุณภาพน้ำในคลอง					←				→					กลุ่มเยาวชนอาสาฯ
๙. กิจกรรมนักสืบสายน้ำ				↔					↔					กลุ่มเยาวชนอาสาฯ
๑๐. กลุ่มเยาวชนอาสาสมัครคลองมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมผ่านสื่อสังคมออนไลน์		←											→	กลุ่มเยาวชนอาสาสมัครคลอง
๑๑. สรุปผลการดำเนินงานเสนอต่อผู้บริหาร													↔	ฝ่ายสิ่งแวดล้อมฯ

๘. งบประมาณ

งบประมาณที่ใช้ดำเนินการทั้งสิ้น ๖๖,๓๕๐ บาท (หกหมื่นหกพันเจ็ดร้อยห้าสิบบาทถ้วน) ดังนี้

๘.๑ ค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มเยาวชนอาสาสมัครคลอง จำนวน ๑๔๐ คน ที่ปรึกษากลุ่ม จำนวน ๒๐ คน เจ้าหน้าที่ดำเนินการ จำนวน ๑๐ คน เป็นเงินทั้งสิ้น ๒๕,๕๐๐ บาท

๘.๒ ค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมสร้างพลังและภาพฝัน ระดมสมอง รับฟังความคิดเห็น จำนวน ๑๔๐ คน ที่ปรึกษากลุ่ม จำนวน ๒๐ คน เจ้าหน้าที่ดำเนินการ จำนวน ๑๐ คน จำนวน ๔ ครั้ง เป็นเงินทั้งสิ้น ๒๑,๒๕๐ บาท

๘.๓ ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม เป็นเงินทั้งสิ้น ๒๐,๐๐๐ บาท

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ค่าเป้าหมาย	วิธีการ/เครื่องมือในการประเมินผล
ระดับผลผลิต (Output) ๑. มีเครือข่ายกลุ่มเยาวชนอาสาสมัครคลอง	๗ เครือข่าย	ใบสมัครของเครือข่ายกลุ่มเยาวชนอาสาสมัครคลอง
๒. กลุ่มเยาวชนอาสาสมัครคลองจัดกิจกรรมส่งเสริมและรักษาคุณภาพน้ำในคลอง	อย่างน้อย ๔ ครั้งต่อปี	รายงานการจัดกิจกรรมพร้อมภาพถ่าย

ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ค่าเป้าหมาย	วิธีการ/เครื่องมือในการประเมินผล
๓. กลุ่มเยาวชนอาสาสมัครคลองมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกร่วมรักษาคลองให้สวยสะอาดอยู่เสมอ	ร้อยละ ๑๐๐	๑. เว็บไซต์ของกลุ่มเครือข่ายเยาวชนอาสาสมัครคลอง ๒. หลักฐานการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม
<u>ระดับผลลัพธ์ (Outcome)</u> ๑. คุณภาพน้ำในคลองเป้าหมายของกลุ่มเยาวชนอาสาสมัครคลอง มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ประเภทที่ ๔	ค่าคุณภาพน้ำในคลองผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ประเภทที่ ๔	รายงานผลการตรวจคุณภาพน้ำในคลองเป้าหมายก่อนและหลังดำเนินโครงการ
๒. เยาวชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาคุณภาพน้ำในคลองอย่างยั่งยืน	ร้อยละ ๘๐	แบบประเมินทัศนคติของเยาวชนต่อการดำเนินโครงการ
๓. ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมและรักษาคุณภาพน้ำในคลอง	ร้อยละ ๘๐	แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินโครงการ

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑๐.๑ การปลูกฝังจิตสำนึกในการรักษาคุณภาพน้ำในคลอง ต้องเริ่มจากเยาวชน เพื่อเป็นกระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืน

๑๐.๒ โรงเรียนควรมีกระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาและมีครูผู้รับผิดชอบโดยตรง เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะในรักษาสิ่งแวดล้อมและรักษ์โลกอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

๑. แผนปฏิบัติการราชการสำนักงานเขตทวีวัฒนา ประจำปี ๒๕๖๑ สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๒ จาก <http://www.bangkok.go.th/thawiwatthana/contact>
๒. ชรินทร์ เจริญกุล . การพัฒนาอนามัยชนบทเบื้องต้น
๓. เครือข่าย, สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๒ จาก <http://www.ldi.or.th>
๔. สิ่งแวดล้อมศึกษา สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๒ จาก https://edu.msu.ac.th/journal/home/journal_file/๓๑๒.pdf
๕. สื่อสังคม สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๒ จาก <http://www.thailibrary.in.th>
๖. สื่อสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๒ จาก <http://www.thaihealth.or.th>